

**Projekt Platforma ambasádorov a ambasádoriek európskej demokratickej kultúry
(AmbEDK)**

Aktivita 2.1.2.

Scenáre vzorových školských kôl

Olympiády ľudských práv

Autorka a autor: Dagmar Horná a Roman Balko

OBSAH

Úvod

Scenáre vzorových školských kôl Olympiády ľudských práv

Skratky

ÚVOD

Zmyslom a cieľom úlohy 2.1.2. bola príprava Scenárov vzorových školských kôl Olympiády ľudských práv (ďalej „OLP“) pre siete OLP (najmä stredné školy, učiteľské a žiacke cieľové skupiny), ktorá pôsobí už viac ako 20 rokov a má za sebou 2 pilotné regionálne ročníky a 21 celoštátnych ročníkov.

Učiteľská sieť, ktorá je zo svojej podstaty stabilnejšia, má celoštátne pokrytie a zahŕňa niekoľko generácií učiteľských osobností, ktoré sú bázou pre odovzdávanie kompetencií európskej demokratickej kultúry (ďalej „EDK“) žiačkam a žiakom stredných škôl v Slovenskej republike (ďalej „SR“). Predsedovia a predsedníčky krajských komisií OLP sú zároveň multiplikátorkami a multiplikátormi kompetencií EDK.

Žiacka sieť je premenlivejšia a dynamickejšia, generuje každým školským rokom novú žiacku bázu OLP, ktorá sa následne stáva Alumni OLP (absolventky a absolventi), s ktorými sa, už ako študentkami a študentmi vysokých škôl, t.j. mladšími Alumni, rs. ľuďmi v pracovnom procese, t.j. staršími Alumni, kontinuálne pracuje v širších alebo užších formáciách.

Všetky siete: učiteľská, žiacka, Alumni OLP tak prostredníctvom súťažných a vzdelávacích modulov prispievajú k udržateľnému rozvoju demokracie a právneho štátu vytváraním priestoru pre poznanie a formovanie verejných procesov a politík.

Naša skúsenosť ukazuje, že čo do zapájania sa do OLP, vyskytuje sa na mape SR celé spektrum škôl. Sú v ňom školy pionierske, ktoré stáli pri aktivite od jej počiatku pred dvomi decádiami, školy s častou účasťou, školy „občasného výskytu“ ale aj školy dosiaľ nezapojené. Napokon, na identifikáciu tzv. spiacich škôl/bielych miest (pracovný názov) a ich vtiahnutie do OLP a iných súvisiacich projektov, slúžia ciele aktivít projektu AmbEDK.

Scenáre vzorových školských kôl Olympiády ľudských práv (ďalej „SCENÁR/SCENÁRE“) sme pripravili v dvoch verziách: pre začiatnícke školy a učiteľské kapacity a skúsené školy a učiteľské kapacity. Prešli konzultáciami v niekoľkých prostrediach:

- a) na zasadaní Celoštátnej komisie OLP (ďalej „CK OLP“) 13. – 14.6.2019 (CK OLP tvoria predsedníčky a predsedovia ôsmich Krajských komisií OLP (ďalej „KK OLP“);
- b) na pôde informačných aktivít projektu AmbEDK, tzv. II. série krajských vedeckých čajovní v mesiacoch október až november 2019;
- c) na vzdelávacích podujatiach v ôsmich krajoch SR na báze iného projektu Helsinského výboru pre ľudské práva na Slovensku (ako partnera projektu AmbEDK) a v spolupráci s OLP pred XXII. ročníkom OLP;
- d) prostredníctvom krajských koordinátoriek a koordinátorov projektu AmbEDK.

Základná informácia o SCENÁROCH bola sprostredkovaná aj počas kontaktných stretnutí realizátorov a expertízy projektu AmbEDK so školami zapojenými do III. ročníka projektu EPAS (Ambasádorské školy Európskeho parlamentu, vyhlasovateľ: Európsky parlament, realizátori: ako pri projekte AmbEDK) a bude ďalej šírená a testovaná prostredníctvom OLP, na každoročných školských, krajských kolách, celoštátnych kolách, ich sprievodných podujatiach a prostredníctvom komplementárnych projektov.

Nižšie uvedené SCENÁRE sú výsledkom zohľadnenia doterajšieho pripomienkovania a konštruktívnych návrhov a zároveň ostávajú materiálom otvoreným na ďalšie šírenie, testovanie, zdokonaľovanie.

Scenáre vzorových školských kôl Olympiády ľudských práv

SCENÁRE sme pripravili v zmysle našich skúseností a dostupných dát s tým, aké druhy stredných škôl v SR sa zapájali do OLP počas jej 23-ročnej histórie.¹ V evidencii týchto škôl v zásade chýbajú napr. konzervatóriá, stredné policajné školy, málo sa vyskytujú školy s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny, školy z ekonomicky slabších regiónov a pod.

SCENÁRE sme pripravili tak, aby ich mohli využiť všetky druhy stredných škôl v SR (pre školy s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny by však mali byť k dispozícii adekvátne prostriedky zo štátneho rozpočtu na preklad podkladov do jazyka príslušnej menšiny – obdobne, podľa možnosti, vychádzame v OLP v ústrety školám s vyučovacím jazykom maďarským a prekladáme test pre krajské kolo do tohto jazyka).

SCENÁRE sme pripravili v dvoch verziách, a to pre začínajúce školy a ich učiteľské a žiacke osadenstvo (aby boli motivované k účasti) a pre skúsené školy a ich učiteľské a žiacke osadenstvo (aby boli motivované k progredovaniu aktivity).

---

¹ Prehľad o účasti a úspešnosti škôl na OLP počas dvoch desaťročí pozri in: HORNÁ, Dagmar (aut. a zost.) (2019) *20 rokov Olympiády ľudských práv* Bratislava : CK OLP a OLYMP, 2019, dostupné na: <https://www.olp.sk/>

1. Začínajúca škola, začínajúca učiteľka/začínajúci učiteľ (žiadna skúsenosť s organizáciou školského kola OLP)

Začať s organizáciou školského kola OLP (ďalej aj „šk OLP“) na akomkoľvek druhu strednej školy nie je až také zložité, ako by sa na prvý pohľad mohlo zdať. Vzhľadom na rôzne druhy stredných škôl (gymnaziá rôznych typov; stredné odborné školy technické a netechnické rôznych typov) nie je možné poskytnúť úplne presný a detailný návod, ako postupovať pri organizácii šk OLP, ale pokúsime sa ponúknuť učiteľkám a učiteľom model, ktorý si jednoducho prispôsobí pre potreby konkrétnej strednej školy. Uskutočnenie školského kola OLP je potrebné hneď od začiatku chápať v širšom kontexte:

a) poskytovania kompetencií pre demokratickú kultúru (ďalej „KDK“, koncept rady Európy 2016 – 2018)²;

b) t. j. poskytovanie občianskych a sociálnych kompetencií, vzdelávanie k demokratickému občianstvu tak vo vnútroštátnom ako aj európskom a globálnom verejnom priestore a kontexte;³

c) ľudskoprávneho vzdelávania (kontext OSN, RE, EÚ, SR), t. j. vyučovania **O** ľudských právach, **CEZ** ľudské práva rs. **PROSTREDNÍCTVOM** ľudských práv a **PRE** ľudské práva, t. j. v záujme reálneho poznania, uplatňovania, obhajoby, ochrany, presadzovania... ľudských práv v duchu Svetového programu ľudskoprávneho vzdelávania OSN⁴, čo predpokladá školu, ktorá je na ceste participatívnosti vo všetkom, čo sa jej žiackych, učiteľských, rodičovských a partnerských zložiek týka. Znamená to, že škola vie, že má byť/chce byť/je optimálnym bezpečným, humánnym priestorom a „tréningovým poľom“ demokracie.

Ide o jeden z dôležitých nástrojov ako vyučovanie a výchovu, celý pobyt v škole, skvalitniť a posunúť na vyššiu úroveň.

A) Prípravná fáza krok za krokom

Vôľa začať s OLP. Ak učiteľ/učiteľka uvažuje už na začiatku školského roka, že bude organizovať školské kolo OLP, tak to navrhne na zaradenie do plánu práce školy, čo je v súlade so Smernicou č. 23/2017 o súťažiach⁵, Pedagogicko-organizačnými pokynmi (ďalej „POP“) pre príslušný školský rok, ktoré vydáva MŠVVaŠ SR.

Kreovanie OLP kapacít na škole. V tomto období by mal/a učiteľ/učiteľka osloviť aj iné učiteľky a iných učiteľov, ktorí by mu/jej pri organizácii školského kola OLP boli ochotní pomôcť. Organizačný poriadok OLP schválený MŠVVaŠ SR aj každoročné Propozície OLP

² Pozri na: <https://www.coe.int/en/web/education/competences-for-democratic-culture>

Bližšie bude vyložené vo výstupe AmbEDK 1.4.1. Príručka Kompetencie pre demokratickú kultúru

³ V tomto kontexte pozri vyjadrenie ministerky školstva M. Lubyovej na TK 17.5.2019 dostupné na: <https://www.minedu.sk/politicka-nauka-do-skol-patri-nie-vsak-politika/>

⁴ Bližšie pozri na: <https://www.ohchr.org/EN/Issues/Education/Training/Pages/Programme.aspx>

⁵ Dostupné na: https://www.minedu.sk/smernica-c-232017-o-sutaziach_srs/

vydané CK OLP⁶ hovoria o možnosti zriadiť Školskú komisiu OLP/ŠK OLP. Rovnako dôležité je následne osloviť aj žiacku skupinu a vtiahnuť ju do prípravy a realizácie aktivity od samotného počiatku.

Oboznámenie sa s pravidlami a dokumentmi OLP. V tejto fáze prípravy je potrebné sa oboznámiť s charakterom a základnými dokumentmi o OLP. Odporúčame navštíviť webové sídlo OLP www.olp.sk a <https://www.iuventa.sk/sk/Olympiady/Olympiady-a-sutaze/OLP.alej>. Na týchto stránkach sú sústredené najdôležitejšie informácie týkajúce sa súťaže aj dokumenty pre aktuálny ročník OLP.

Po preštudovaní základných dokumentov OLP odporúčame učiteľom a učiteľkám nasledovné viac-menej paralelné kroky:

Štúdium vzdelávacích materiálov. Ide v prvom slede o samoštúdium učiteľky/učiteľa a následne o štúdium spoločne so žiackou cieľovou skupinou. Vzdelávacie zdroje sú dostupné online (niektoré boli aj v tlačenej forme distribuované prostredníctvom jednotlivých kôl OLP) na vyššie uvedených webových sídlach. Ide najmä o tituly, ktorých užitočnosť pravidelne osvedčujú žiacke aj učiteľské plénum celoštátnych kôl OLP v dotazníkoch spätnej väzby.

HORNÁ, Dagmar – PETŐCZ, Kálmán (eds) (2013) *Vybrané texty k ľudským právam : Príručka pre Olympiádu ľudských práv* Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, 2013, vydanie : prvé, počet strán : 168, ISBN 978-80-223-3523-2;

HORNÁ, Dagmar – PETŐCZ, Kálmán (eds.) (2013) *Slovník ľudských práv : Príručka pre Olympiádu ľudských práv* Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, 2013, vydanie : prvé, počet strán : 103, ISBN 978-80-223-3522-5

HORNÁ, Dagmar – PETŐCZ, Kálmán (eds.) (2015) *Právo na vzdelanie a jeho kľúčové aspekty* Bratislava : Štátny pedagogický ústav, 2015, vydanie : prvé, počet strán : 405, ISBN 978-80-8118-141-2

HORNÁ, Dagmar (2017) *Príručka Olympiády ľudských práv* Bratislava : Celoštátna komisia Olympiády ľudských práv, 2017, vydanie : prvé, počet strán : 44

Publikácia Rady Európy (2016, anglická verzia): *Výučba kontroverzných tém : Profesionálny rozvojový balíček pre efektívnu výučbu sporných otázok*. Bratislava : Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie, 2017, slovenská verzia, vydanie : prvé, počet strán: 69, online dokument

Publikácia UNESCO (2016, anglická verzia): *Príručka pre učiteľky a učiteľov o predchádzaní násilnému extrémizmu*. Bratislava : 2016, slovenská verzia, vydanie : prvé, počet strán: 34, online dokument

---

⁶ Pozri napr. Propozície XXII. ročníka OLP, dostupné na: <http://www.iuventa.sk/sk/Olympiady/Olympiady-a-sutaze/OLP.alej> a <http://www.olp.sk/>

Zároveň ide o také vzdelávacie pramene, ktoré autorský kolektív súťažných podkladov pre krajské kolá OLP spravidla odporúča na prípravu žiakov a žiačok: Ústava Slovenskej republiky; Zbierka zákonov SR; odborné publikácie o ľudských právach; medzinárodné ľudskoprávne dohovory a dokumenty; denná mienkotvorná tlač; verejnoprávne médiá; internet.

Významne Vám pomôžu aj **Kroniky OLP**, ktoré OLP vydáva ako súhrnné správy o každom celoštátnom ročníku.⁷ V Kronikách nájdete aj správy zo školských a krajských kôl príslušného ročníka, spolu s testami a tézami pre krajské kolá. Ako vieme zo spätnej väzby, tieto podklady sa široko využívajú pri realizácii školských kôl na tých školách, kde už OLP beží.

Účasť na vzdelávacích podujatiach k aktuálnemu ročníku OLP. Podujatia sa konajú tradične v mesiaci október v jednotlivých krajských mestách v spolupráci CK OLP a Helsinského výboru pre ľudské práva na Slovensku a ďalších odborných partnerov a prostredníctvom získaných prostriedkov z dostupných dotačných schém a od partnerov/donorov.

V prípade, že sa na školu nedostane pozvánka na toto podujatie, je možné kontaktovať vedenie KK OLP v príslušnom kraji a dožadovať sa informácií a pozvania. Kontakty predsedníčok a predsedov krajských komisií OLP sú dostupné na vyššie uvedených webových sídlach.

Na tomto vzdelávacom podujatí okrem aktuálnych informácií k OLP, odborných prednášok/diskusí je možnosť priamo stretnúť skúsenejšie pedagogické osobnosti ako aj organizátorov OLP či už v kraji alebo v SR. Je to vhodná príležitosť lepšie spoznať aj komunitu OLP, ktorá sa formuje už viac ako 20 rokov.

Školské kolo OLP je tu! O tom, že sa na škole uskutoční školské kolo OLP, je potrebné plénum školy informovať. Tu sa ponúka viacero možností: informácia na tradične vyhradenom mieste v budove školy, na webovom sídle školy a iných sociálnych sieťach, prostredníctvom školského/študentského rozhlasu, časopisu, prostredníctvom platformy EduPage. Na oslovenie možno využiť aj vyučovacie hodiny príslušných predmetov jednotlivých ročníkoch.

B) Forma školského kola

Akú formu a obsah zvolíte pre školské kolo OLP, to závisí od charakteru konkrétnej školy, schopností a možností učiteľa/učiteľky, aktuálnych propozícií súťaže, podmienok v škole – kde je organizácia školského kola OLP v kompetencii vedenia školy (rs. príslušnej ŠK/alebo predmetovej komisie) a prebieha na náklady samotnej školy.

Odporúčame, aby sa školské kolo OLP uskutočnilo v druhej polovici novembra a maximálne začiatkom decembra. Vychádzajúc z praktických skúseností, najjednoduchšou formou pre

---

⁷ Pozri na: <http://www.olp.sk/>; časť Kronika OLP

školské kolo OLP je živá diskusia na vybrané témy demokracie a ľudských práv. Možno ju uskutočniť vo viacerých modifikáciách. Počet tém, na ktoré sa bude viesť diskusia je potrebné prispôbiť počtu žiačok a žiakov, ich vedomostnej úrovni, typu strednej školy a časovému rozsahu školského kola OLP.

Predchádzať tomu by však mala spoločná, žiacko-učiteľská tvorba, oponentúra a prijatie „pravidiel hry“ rs. organizačného a súťažného poriadku školského kola OLP.

PRÍKLAD Č. 1 – DISKUSIA NA VYBRANÉ TÉMY

Diskusia na vybrané témy, ktorú uvádzame v tomto príklade, vychádza z obsahového a výkonového štandardu o ľudských právach pre predmety občianska náuka a dejepis tak, ako ich určuje štátny vzdelávací program (ďalej „ŠVP“) pre jednotlivé typy stredných škôl. Môže napomôcť rozvinúť poznatkové, argumentačné, prezentačné, súťažné schopnosti pred krajským kolom aj celoštátnym kolom OLP.

Odporúčané témy diskusie alebo OBSAH školského kola OLP:

Právo na život a trest smrti

Právo na život a eutanázia

Právo na život a problém interrupcie

Sloboda zhromažďovania, spolčovania a združovania

Právo na rešpektovanie a ochranu mena, súkromia a rodinného života

Sloboda myslenia, svedomia a náboženstva

Diskriminácia, etnické, rasové a iné predsudky a ľudské práva

Utečenci a ľudské práva, sloboda pohybu a pobytu

Holokaust a ľudské práva

Právo na zdravé životné prostredie

Organizácia alebo FORMA školského kola OLP

1. Otvorenie 8.00 – 8.15

2. Vypracovanie diskusných príspevkov. 8.15 – 9.30

V našom modelovom príklade budeme vychádzať z faktu, že do šk OLP sa prihlásilo 12 žiačok a žiakov. Náhodným výberom vytvoríme 4 skupiny po 3 súťažiacich. Jednotlivým skupinám pridelieme (alebo žrebovaním) nasledujúce témy na vypracovanie diskusného príspevku:

Skupina č. 1: Sloboda myslenia, svedomia a náboženstva.

Skupina č. 2: Právo na život a trest smrti.

Skupina č. 3: Právo na zdravé životné prostredie.

Skupina č. 4: Ľudia na úteku a ľudské práva, sloboda pohybu a pobytu.

Môžeme zostaviť aj osobitnú žiacku rs. učiteľskú monitorovaciu skupinu, ktorej úlohou bude dohliadať na „pravidlá hry“ stanovené pre školské kolo OLP, konštruktívne postrehy a návrhy na zlepšenie, osvedčenie víťazky/vít'aza.

3. Prestávka 9.30 – 9.45

4. Diskusia 9.45 – 11.45

Časový priestor diskusie stanovíme na max. 30 minút pre jednu tému. Na úvod žiacka/žiak, v mene skupiny, prednesie diskusný príspevok, následne sa k nemu vyjadria ďalšie členky a ďalší členovia skupiny a potom môže diskusia pokračovať so všetkými zúčastnenými. Diskusiu môže moderovať učiteľka/učiteľ resp. tá žiacka/ten žiak, kt. uviedla/uviedol diskusný príspevok. Počet učiteľiek/učiteľov, zúčastnených na školskom kole OLP je podmienený konkrétnou situáciou na škole a počtom prihlásených súťažiacich. V tomto modelovom príklade to zvládne aj jedna učiteľka rs. jeden učiteľ.

5. Zhodnotenie diskusie a voľba víťazky/vít'aza 11.45 – 12.00

Učiteľ/učiteľka (a ak je stanovená monitorovacia skupina aj tá) na záver zhodnotí diskusiu, vyzdvihne predovšetkým pozitíva, ale vyjadrí sa aj k nedostatkom a celkovo zhodnotí školské kolo OLP. Rovnako majú možnosť vyjadriť sa zúčastnení súťažiaci rs. iné žiačky/iní žiaci. Žiačky a žiaci v tajnom hlasovaní vyberú víťazku/vít'aza školského kola OLP, teda žiacku/žiaka, kt. bol/a v priebehu diskusie spomedzi zúčastnených najlepšia/najlepší a bude školu reprezentovať v krajskom kole OLP (ďakej aj „kk OLP“). Zaviazu ju/ho, aby sa oboznámila s propozíciami príslušného ročníka OLP a pripravil/a sa na krajské kolo súťaže.

6. Záver

Ocenenie najlepších žiačok a žiakov, poďakovanie všetkým za účasť v šk OLP.

PRÍKLAD Č. 2 – DISKUSIA NA VYBRANÉ TÉMY

Diskusie na vybrané témy, ktorú uvádzame v tomto príklade, tematicky vychádza z téz na ústnu časť krajských kôl OLP. Keďže ide o témy aktuálne, je potrebné poznať resp. vedieť odhadnúť schopnosti žiačok a žiakov, prihlásených do školského kola OLP. V prípade, že sme si nie istí, ako budú žiaci vedieť pracovať s nižšie uvedenými témami priamo na školskom kole OLP, môžeme tieto témy zverejniť vopred a vymedziť tak obsahový rámec diskusie na školskom kole OLP.

Odporúčané témy na diskusiu:

Brexit a jeho dosah na demokratické procesy v Spojenom kráľovstve a v EÚ.

Populizmus a extrémizmus na Slovensku, EÚ a v USA.

21. storočie a vzdelávací systém v SR.

Terorizmus v Európe a vo svete.

Vražda novinára a jeho snúbenice vo Veľkej Mači.

Organizácia školského kola

1. Otvorenie 8.00 - 8.15

2. Vypracovanie diskusných príspevkov. 8.15 - 9.30

V našom modelovom príklade budeme vychádzať z faktu, že do šk OLP sa prihlásilo 12 žiačok a žiakov. Náhodným výberom alebo žrebom vytvoríme 4 súťažiacie skupiny. Jednotlivým skupinám pridelieme nasledujúce témy na vypracovanie diskusného príspevku:

Skupina č. 1: Brexit a jeho dosah na demokratické procesy v Spojenom kráľovstve a v EÚ.

Skupina č. 2: Populizmus a extrémizmus na Slovensku, EÚ a v USA.

Skupina č. 3: 21. storočie a vzdelávací systém v SR.

Skupina č. 4: Vražda novinára a jeho snúbenice vo Veľkej Mači.

3. Prestávka 9.30 – 9.45

4. Diskusia 9.45 – 11.45

Časový priestor diskusie stanovíme na max. 30 minút pre jednu tému. Na úvod žiačka/žiak, v mene príslušnej skupiny prednesie diskusný príspevok, následne sa k nemu vyjadria ďalšie členky/ďalší členovia skupiny a potom môže diskusia pokračovať so všetkými zúčastnenými. Diskusiu môže moderovať učiteľka/učiteľ resp. tá žiačka/ten žiak, kt. uviedla/uviedol diskusný príspevok. Počet učiteliek/učiteľov, zúčastnených na školskom kole OLP je podmienený konkrétnou situáciou na škole a počtom prihlásených súťažiacich. V tomto modelovom príklade to zvládne aj jedna učiteľka rs. jeden učiteľ.

5. Zhodnotenie diskusie a voľba víťazky/víťaza 11.45 – 12.00

Učiteľ/učiteľka (a ak je stanovená monitorovacia skupina aj tá) na záver zhodnotí diskusiu, vyzdvihne predovšetkým pozitíva, ale vyjadrí sa aj k nedostatkom a celkovo zhodnotí školské kolo OLP. Rovnako majú možnosť vyjadriť sa zúčastnení súťažiaci rs. iné žiačky/iní žiaci. Žiačky a žiaci v tajnom hlasovaní vyberú víťazku/víťaza školského kola OLP, teda žiačku/žiaka, kt. bol/a v priebehu diskusie spomedzi zúčastnených najlepšia/najlepší a bude školu reprezentovať v krajskom kole OLP. Zaviazu ju/ho, aby sa oboznámila s propozíciami príslušného ročníka OLP a pripravil/a sa na krajské kolo súťaže.

6. Záver

Ocenenie najlepších žiačok/žiacov, poďakovanie všetkým za účasť v školskom kole OLP.

PRÍKLAD Č. 3 – TEST A DISKUSIA

Ako v príkladoch č. 1 rs. č. 2, ale s možnosťou včlenenia krátkeho testu k ostatným diskusným aktivitám.⁸ Tento príklad si vyžaduje aj prispôsobenie formy školského kola OLP.

2. Skúsená škola, skúsená/ý učiteľka/učiteľ (stredná rs. dlhodobá skúsenosť s organizáciou školského kola OLP, škola s väčším počtom žiačok a žiakov, s pravidelným organizovaním OLP a účasťou v krajskom kole OLP)

Predpoklady pokročilého organizovania školského kola OLP

Ak má stredná škola viacročné skúsenosti s organizáciou školského kola OLP a pravidelne sa zúčastňuje na krajskom kole OLP, môžeme predpokladať, že v nej pôsobí aj skúsená učiteľka/skúsený učiteľ rs., že ich je na škole aj viac (kreované silné kapacity a zázemie pre OLP na škole, vrátane podpory vedenia školy).

Skúsená učiteľka/skúsený učiteľ, z tohto uhla pohľadu, má nielen dlhšiu pedagogickú prax, ale zároveň absolvoval/a viaceré vzdelávacie programy zamerané na oblasť demokracie/ľudských práv a disponuje aj príslušnými osvedčeniami o absolvovaní takýchto vzdelávaní. Pravidelne sa zúčastňuje tradičných októbrových vzdelávacích podujatí v jednotlivých krajských mestách v SR (a podobných podujatí) a pokiaľ je taká možnosť, prizýva na ne aj žiačky a žiakov. Má osvojené a utvrdené kontexty prodemokratického/proľudskoprávneho pôsobenia, o ktorých píšeme vyššie pri začínajúcich školách. Snaží sa svoje poznatky, zručnosti, skúsenosti a najmä inovácie preniesť nielen do vyučovacieho procesu, ale uplatniť ich aj v aktivitách, ktoré sú „pridanou hodnotou“ vo výchovno-vzdelávacom procese a celkovom živote školy. Môže sa tak diať aj z titulu „koordinátorky/koordinátora“ ľudských práv na škole (presný údaj o počte ľudí v tejto koordinátorskej funkcii na školách nevieme z dostupných štatistík získať). Jednou z pridaných aktivít výchovno-vzdelávacieho procesu a života školy je organizácia školského OLP.

V tomto prípade školy predpokladáme, že sa školské kolo OLP na nej koná pravidelne. Niektoré žiačky/niektorí žiaci sa ho teda počas návštevy strednej školy môžu zúčastniť aj opakovane (v každom ročníku OLP zaznamenávame viacero 2-násobných a niekoľko 3-násobných účastníčok a účastníkov v evidencii krajských a celoštátnych kôl) a mohli by teda učiteľkám a učiteľom asistovať pri ich reflexii a konštruktívnej modifikácii súťaže, nehovoriac o samozrejmej žiackej zložke prípravy a realizácie OLP na škole.

Ďalším predpokladom pokročilosti je preukázateľný vyšší záujem o OLP zo strany žiačok a žiakov školy a z neho vyplývajú pravidelnosť/tradičnosť podujatia. Namiesto je preto otázka,

---

⁸ Pozri: Kroniky OLP ako zdroj tvorby testov

ako zo súťažiacich vyberať najvhodnejšie osobnosti pre postup do krajského kola OLP. Vieme totiž, že krajské kolá majú vyššie nároky na poznatkovú a postojoú výbavu súťažiacich a predpokladajú, že ich víťazi a víťazky majú kapacity na predloženie písomnej práce do celoštátneho kola OLP. Táto situácia kladie samozrejme vyššie nároky na učiteľku/učiteľa, a to aj po organizačnej aj obsahovej stránke. Príprava a realizácia školského kola OLP musia byť na vyššej úrovni, ako je tomu v prípade začínajúcej alebo menej skúsenej školy.

Organizácia školského kola – príklad č. 1

V našom modelovom príklade budeme vychádzať z faktu, že do školského kola OLP sa prihlásilo viac ako 20 žiačok a žiakov.

1. Otvorenie 9.00 – 9.15

2. I. kolo - vypracovanie testových úloh. 9.15 – 10.00

Učiteľka/učiteľ zostaví test pre školské kolo OLP, pri jeho vytváraní môže vychádzať z vlastných zdrojov alebo sa inšpirovať testovými úlohami, ktoré boli použité v predchádzajúcich ročníkoch krajských kôl OLP. K tejto tvorbe je vhodné prizvať aj žiačky a žiakov: Ponecháme na zváženie a ďalšie overovanie v praxi, či pozvať aj tie žiačky a tých žiakov, čo sa chystajú súťažiť, a/alebo iných, mimo súťaže, k čomu odporúčame vypracovať pravidlá vo forme Organizačného poriadku školského kola OLP, odvodeného od Propozícií a Organizačného poriadku OLP).

Odporúčame, aby čas na vypracovanie testu bol 45 minút, test obsahoval maximálne 20 úloh so 4 distraktormi, jedným správnym riešením, s rovnakou bodovou hodnotou (napr., ako je tomu v teste na krajských kolách OLP).

3. Prestávka 10.00 – 10.50 (oprava testov -- zvážte žiacku asistenciu rs. monitoring)

4. II. kolo – riešenie modelových prípadov/situácií 10.50 – 12.10

Po vyhodnotení testov postúpi do druhého kola súťaže 6 najlepších žiačok a žiakov. Vyžrebujú si poradie, v akom budú riešiť modelové prípady/situácie. Na prípravu dostanú á 10 minút a na prezentáciu rovnako á 10 minút. Odporúčame, aby porota školského kola OLP, pred ktorou budú žiaci a žiačky prezentovať svoje riešenia, bola trojčlenná. Keďže škola už mala účastníčku/účastníka v krajskom kole OLP rs. v celoštátnom kole OLP, tak by bolo vhodné ich včlenenie, rs., mohli by byť monitorovacou zložkou.

Učiteľka/učiteľ vyberie/zostaví 6 modelových prípadov/situácií. Inšpiráciu nájde v Príručke OLP⁹ alebo využije materiál zo vzdelávacích podujatí, predošlých ročníkov súťaží, vlastnej tvorby a pod. Súťažiaci/súťažiace si vyžrebuje jeden modelový prípad/jednu modelovú situáciu a svoje riešenie prezentuje pred porotou. Prítomné je ďalšie žiacke a učiteľské (z rôznych ročníkov, alebo iné prizvané) publikum školského kola OLP.

---

⁹ HORNÁ, Dagmar (2017) *Príručka Olympiády ľudských práv* Bratislava : Celoštátna komisia Olympiády ľudských práv, 2017, vydanie : prvé, počet strán : 44, dostupné na: <http://www.olp.sk/>

5. Vyhodnotenie a vyhlásenie výsledkov

Odporúčame, aby celkový počet bodov bol nasledovný:

a) Test: 40 bodov

b) Modelové prípady/situácie: 60 bodov

Pozn.: každá členka/každý člen trojčlennej poroty môže dať súťažiacej žiacke/súťažiacemu žiakovi za riešenie modelového prípadu/modelovej situácie max. 20 bodov.

Víťazkou/víťazom školského kola OLP sa stane žiačka/žiak, kt. získa najvyšší počet bodov z I. a II. kola školského kola OLP. Pri rovnosti bodov možno pristúpiť k nasledovným riešeniam:

a) víťazku/víťaza určí vyšší počet bodov získaných za riešenie modelového prípadu/modelovej situácie;

b) porota položí jednu a tú istú relevantnú otázku príslušným súťažiacim a podľa jej zodpovedania vynesie verdikt.

6. Záver

Odporúčame, pokiaľ možno, záverečnú diskusiu k školskému kolu OLP a/alebo vyplnenia dotazníka spätnej väzby.¹⁰

Organizácia školského kola – príklad č. 2

Scenár je podobný ako pri príklade č. 1 s tým, že pokiaľ má škola možnosť a skúsenosť s organizovaním Dňa ľudských práv (niekde robia aj Týždeň tematických aktivít) na škole, súčasťou ktorého je aj školské kolo OLP, môže byť scenár tohto kola spestrený o prednášku a diskusiu s pozvaným odborníkom/pozvanou odborníčkou, a to buď pred vyhlásením výsledkov, ale po ňom.

SKRATKY:

Alumni OLP	Absolventi a absolventky OLP
AmbEDK	skratka projektu Platforma ambasádorov a ambasádoriek európskej demokratickej kultúry
CK OLP	Celoštátna komisia OLP
ck OLP	celoštátne kolo OLP
EDK	európska demokratická kultúra
EÚ	Európska únia
kk OLP	krajské kolo/kolá OLP
KDK	Kompetencie pre demokratickú kultúru/kultúru demokracie

---

¹⁰ Dotazník spätnej väzby si môžete pripraviť vo vlastnej réžii, alebo sa môžete inšpirovať dotazníkmi z celoštátnych kôl OLP publikovaných v už spomínaných Kronikách OLP.

KK OLP	Krajská komisia/Krajské komisie OLP
LP	ľudské práva, ľudskoprávny
MŠVVaŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR
OLP	Olympiáda ľudských práv
OSN	Organizácia Spojených národov
POP	Pedagogicko-organizačné pokyny vydávané MŠVVaŠ SR
RE	Rada Európy
SCENÁR/E	Vzorový scenár/vzorové scenáre školských kôl OLP
SR	Slovenská republika
šk OLP	školské kolo/kolá OLP
ŠK OLP	Školská komisia OLP
ŠVP	Štátny vzdelávací program